

DELO ŽIVLJENJE

letnik 10

številka 5

glasilo tovarne **alpina** žiri

10 let našega glasila

Med pomembnimi in manj pomembnimi dogodki, ki jih je v zadnjem času v našem podjetju precej, se lahko spomnimo še jubileja tovarniškega glasila - IZDAJAMO GA ŽE 10. LETO. To je sicer skromni jubilej, vendar nekaj besed ob tem morda ne bo odveč.

Pred 10. leti se je v tovarniškem komiteju mladinske organizacije porodila misel, da bi pričeli izdajati interno glasilo. Misel je bila uresničena. Mladinski komitej se je z vso resnostjo lotil urejanja in izdajanja tovarniškega glasila, ki je bilo na začetku imenovano "Glasilo delovnega kolektiva ALPINA", kasneje "Bilten", že leta 1963 pa je bilo po internem natečaju izbrano ime "DELO, ŽIVLJENJE", katerega je predlagal Izidor Rajc. Večkrat se je menjala tudi zunanja oblika biltena.

Prvi glavni urednik
NEJKO PODOBNIK

Prvi urednik je bil Neško Podobnik in prav on ima precejšnje zasluge, da je list, potem, ko je bil začetek premosten, šel po začrtani poti. Koncem leta 1962 je glavni urednik Neško Podobnik zbolel. Takrat smo se dogovorili, da začasno, da list ne bi prenehal izhajati, prevzame njegovo delo Majda Trček. Pri tem je ostalo.

Glasilo je vseskozi urejal uredniški odbor, ki je bil sestavljen iz članov, odgovornega in glavnega urednika.

Prvi uredniški odbor so sestavljali: Alfonz Zajec, Konrad Peternelj, Majda Trček, Franc Mlakar, Mira Naglič, Tone Žakelj, Silva Burnik, Peter Šuler - odgovorni urednik in Neško Podobnik - glavni urednik. Ta odbor je z majhnimi spremembami v članstvu več let urejal glasilo.

Leta 1966 pa je uredniški odbor imenoval že upravni odbor podjetja. Imenoval je naslednje: Konrad Peternelj, Jože Peternelj, Silva Burnik, Magda Čadež, Ernest Mlakar, Alfonz Zajec - odgovorni urednik in Majda Trček - glavni urednik.

Naslednji uredniški odbor je bil imenovan leta 1968. Sestavljali so ga: Jože Peternelj, Silva Klemenčič, Albinca Možina, Vladimir Pivk, Alfonz Zajec, Anton Žakelj, Anton Hribar, Ivan Capuder - odgovorni urednik in Majda Jesenko - glavni urednik.

Uredniški odbor, ki ureja glasilo sedaj: Marija Kastelec, Vladimir Pivk, Alfonz Zajec, Anton Žakelj, Ernest Demšar, Milan Močnik, Stojan Pertovt - odgovorni urednik in Majda Jesenko - glavni urednik, je bil imenovan leta 1970.

Sedanji glavni urednik
MAJDA TRČEK-JESENKO

Pod okriljem TK ZMS ALPINA je glasilo izhajalo 4 leta. S statutom iz leta 1966 pa je bilo določeno, da se vključi tovarniško glasilo med redna sredstva obveščanja v podjetju. Uredniški odbor, ki ga je imenoval upravni odbor podjetja, je prevzel urejanje glasila od TK ZMS ALPINA 20.5.1966. Med drugim je bilo s statutom tudi določeno, da mora v glasilu priti do izraza predvsem delo organov upravljanja, doseženi rezultati, uspehi posameznih delovnih enot, posameznih članov delovne skupnosti, delo družbeno-političnih organizacij, najnovejši dosežki v proizvodnji in prodaji ter sodelovanje z drugimi delovnimi organizacijami. Te smernice oz. določila je uredništvo upoštevalo v največji možni meri. Vedno se je trudilo, da bi bilo glasilo čim bolj zanimivo in bi služilo svojemu namenu. Pestrost glasila pa je v veliki meri odvisna od sodelavcev. Lahko rečem, da smo v glavnem v vseh strokovnih službah, tako na bavnih, tehničnih, finančnih, prodajnih, kakor tudi v naši ter pri drugih našli razumevanje, kadar smo želeli dobiti članke. So pa bile tudi izjeme, ki so nam vsilile vprašanje, ali je res potrebna tolika prošnja, ali se ne bi posamezniki lahko zavedali, da moramo vsi sodelovati, da bo informiranost našega kolektiva čim boljša. Pohvaliti pa moramo nekatere zelo prizadevne dolgoletne člane uredniškega odbora, ki so se posebej trudili za uspešnost glasila. Med njimi so Alfonz Zajec, Tone Žakelj, Vladimir Pivk, Jože Peternelj in drugi.

Uredništvo je že več let želelo, da bi izboljšalo tudi tehnično opremo oz. ureditev glasila. Čakali smo, da bi v podjetju nabavili primeren tiskarski stroj, katerega pa še sedaj ni. Večkrat slišimo pripombe, da glasilo ni napredovalo, da je slabo urejeno, pa tudi sami ugotavljamo, da smo bili preskromni. Preveč smo pazili na sredstva in se bali stroškov.

Sedaj smo se odločili, da bomo izdajali naše glasilo v o f s e t tisku. To bo določen korak v razvoju "Dela, življenja" in bo s tem njegova desetletnica najlepše proslavljena. Zadovoljni bo-

do bravci, kakor tudi uredništvo, kateremu je bila izdaja glasila v tako slabem tisku že kar neprijetna.

Na zaključku se vsem dosedanjim sodelavcem glasila ALPINE najlepše zahvaljujemo. Želimo in pričakujemo, da bo v bodoče naše sodelovanje prav tako dobro ali še boljše in da bo "DELO, ŽIVLJENJE" v naslednjih letih hitreje napredovalo.

UREDNIŠTVO

Naš intervju

Želeli smo dobiti mnenje nekaterih članov kolektiva o tovarniškem glasilu "DELO, ŽIVLJENJE". Zato smo v vsakem oddelku poiskali po enega delavca in mu zastavili tri vprašanja:

1. ALI VEDNO PREBERETE "DELO, ŽIVLJENJE" ?
2. STE Z GLASILOM ZADOVOLJNI
  - kaj vam je všeč
  - kaj vam ni všeč
3. KAJ ŽELITE, DA BI SE OBJAVLJALI IN VASI PRED LOGI

Povedali so nam naslednje:

MARTA PIVK
šivalnica lahka

"Delo, življenje vedno preberem. Z glasilom sem kar zadovoljna in upam, da se ne bo poslabšalo."

IVANA SUBIC
šivalnica težka

"Da, Delo-življenje vedno preberem. Z glasilom sem zadovoljna. Všeč so mi prispevki v katerih poročajo strokovne službe, ni pa mi všeč literarna uganka.

Ko vprašate, kaj bi še želela da objavljate, mislim, da bi bili zanimivi prispevki s potovanj strokovnjakov in o doživetjih doma in v tujini."

FRANC ČADEŽ
obrat podplatne izdelave

"Vedno preberem Delo-življenje in všeč so mi predvsem teme o dogajanjih v tovarni. Prispevki, ki bi poročali o delu in gospodarskih uspehih v podjetjih, ki so ALPINI sorodna, pa bi bili tudi zelo zanimivi."

VINKO JUSTIN
obrat Gorenja vas

"Delo-življenje preberem. Všeč so mi članki, v katerih avtorji pišejo odkrito, oz. ni mi všeč neodkritost.

Predlagam, da v večji meri objavljate prispevke članov našega kolektiva."

VIKTOR GALIČIČ
strokovne službe in pom. obrati

"O vprašanjih, ki ste nam jih zastavili, sem takega mnenja:

- Glasila Delo-življenje ne preberem vedno v celoti. Pregledam pa vse naslove prispevkov in avtorje in že vem približno vsebino.

- Z glasilom sem le delno zadovoljen.

Všeč mi je prizadevanje uredniškega odbora, da popestri vsebino. Ni pa mi všeč, ker glasilo nima širšega kroga sodelavcev. Smatram, da je vsebina kljub vsemu enostranska.

- Želim oziroma predlagam, da glasilo Delo-življenje v resnici postane glasilo delovnega kolektiva, da razširi krog sodelavcev, da več piše, razpravlja in informira člane kolektiva tudi o delu družbeno-političnih organizacij v kolektivu, da piše več o samoupravljanju, o medsebojnih odnosih itd."

Vsem sodelujočim v našem intervjuju se najlepše zahvaljujemo. Njihova mnenja bomo skušali upoštevati.

Novi obrat v Gorenji vasi

Letošnje prvomajsko praznovanje je imelo za naše podjetje poseben pečat. Slavili smo pomemben delovni dosežek: otvoritev novega obrata v Gorenji vasi.

Samoupravni organi so na svojih sejah dostikrat razpravljali o adaptaciji starega obrata, ki je prišel v sestavo podjetja pred sedmimi leti. Delovni pogoji so bili komaj znosni. Prostor je bil utesnjen, enostavno ni omogočil sodobne tehnologije dela. Imeli smo že načrte za adaptacijo in centralno ogrevanje, pa se je nenadoma ponudila prilika in odkupili smo obrat Kroja, ki se je odselil iz Gorenje vasi.

Izvršili smo temeljito adaptacijo, s katero smo prostor izkoristili do popolnosti in pred 1. majem je bil obrat z vso opremo in sodobnim transportnim trakom pripravljen za proizvodnjo. Obrat v Gorenji vasi je vseskozi zelo uspešen in ni bilo težko odločati o njegovi prihodnosti. Sploh nismo smatrali, da je to nepotrebna investicija, kar se vidi iz tega, da je bila izvršena v rekordnem času in kvalitetno.

Govori predsednik KS Gorenja vas RAJKO KISMAČ

- Z desne proti levi:
- dipl.oec. MARJAN DOLENC - član Izvršnega sveta SRS
- dipl.oec. TINE KOKELJ - načelnik odd. za gospodarstvo Obs Skofja loka
- MARTIN KLEMENČIČ - vodja obrata Gorenja vas
- ZDRAVKO KRVIDA - predsednik Obs Skofja loka
- dipl.oec. IZIDOR REJC - direktor Alpine
- JOŽE PREDSEDNI - predsednik DS Alpine

V tekočih poslovnih dogodkih smo se stalno srečavali s pomanj. anjem gornjih delov. Naš namen je bil, razumljivo, vedno trden, da v Gorenji va si obrat širimo, kar nam je sedaj uspelo. S to zgradbo smo dobili možnost, da rešujemo ozko grlo šivalnic in da kolektiv v Gorenji vasi čimprej povečamo. Po oceni strokovnjakov je to ena najmodernejših šivalnic in pogoji dela so zelo dobri. Razumljivo je, da bomo morali nadaljevati z nabavo sodobne strojne opreme in dokončati sodobni način ogrevanja in prezračevanja.

Največ odgovora pa je vsakdo prejel v nedeljo, 2. maja, ko je bila svečana otvoritev. Jasno je, da so prebivalci naše bližnje sosesčine pridobili pomemben industrijski obrat in so to lepo povedali. Ne smemo pozabiti, da je v Gorenji va si ter bližnji in daljni okolici še dovolj delovne sile. Najbolj prav pa je, da človek dela v domačem kraju in domačemu kraju nudi sadove svojega dela. S takimi in podobnimi potezami rešimo hkrati dvoje problemov: zaposlovanje in ozko grlo naše proizvodnje.

Bilo je slavnostno

Nadvse prijetno je bilo gledati številne obiske valce kraja in okolice, ki se jim je ponudila lepa priložnost, da obrat vidijo kako izgleda in kako se v njem dela. Zanimanje je bilo veliko in bilo je pristno praznično vzdušje. Tako praznovanje mednarodnega praznika dela je kljub slabemu vremenu najpristnejša ponazoritev vrednosti dela in sodobnih medsebojnih odnosov, ki jih moramo še bolj negovati.

Kolektivu v Gorenji vasi iskreno čestitam in želim mnogo delovnih uspehov.

IZIDOR REJC

Dobili smo nove delovne prostore

Konec aprila smo dobili v delovni enoti Gorenja vas nove delovne prostore.

V stavbi, kjer smo bili prej, so bili pogoji dela zelo otežkočeni. Imeli smo premalo delovnega prostora, poleg tega pa v njem nismo mogli uvesti primerne tehnološkega postopka. Ni bilo mogoče urejati dela točno po planih, kar je mnogokrat otežkočalo nadaljni potek dela v montaži.

Novi delovni prostori so bili adaptirani v pičlih štirih mesecih, kar je zelo kratek čas za tako preureditev, kot jo je zahtevala naša nova delovna hala. Z ureditvijo novih delovnih prostorov pa se je marsikaj spremenilo. Tehnološki postopek smo prilagodili tako, da pri izdelavi ni povratnih poti. V šivalnici imamo tudi nov transportni trak (ROG), s katerim upamo, da bomo dosegli večjo storilnost in boljše kvaliteto. Sedaj imamo v našem obratu zaposlenih okrog 160 delavcev. Ker vemo, da še vedno zelo primanjkuje zgornjih delov, moramo stremeti za tem, da bomo povečali naše šivalnice in tako nadomestili manjkajoče zgornje dele. Šivalnica v Gorenji vasi ima sedaj veliko možnost za zaposlitev nove delovne sile. V letošnjem letu predvidevamo zaposliti 30 - 40 ljudi, predvsem ženske delovne sile. V novih delovnih prostorih je 220 delovnih mest v obeh izmenah, katere bomo poiskusili čimprej napolniti.

Notranjost novega obrata

Ob preselitvi ni bilo večjih težav, tako da se je proizvodnja že v nekaj dneh normalizirala. V novih delovnih prostorih so se nam zelo izboljšali pogoji dela, kar bo pozitivno vplivalo na produktivnost in kvaliteto dela.

VINKO BOGATAJ

Po dvajsetih letih dela v Alpini

Slovesno vzdušje je vladalo dan pred 1. majem v naši jedilnici, ko je devetindvajset članov našega kolektiva prejelo spominska darila - ročne ure - za dvajsetletno delo v ALPINI. To potrjujejo tudi besede, ki jih je izrekla ena izmed jubilanek:

"Imela sem občutek, da smo bili prav vsi, od prvega do devetindvajsetega, zadovoljni, kakor tudi gosti."

Letošnji jubilanți so:

JANEZ BEKŠ
ANTONIJA BOGATAJ
JANEZ ČELIK
ANTON DEBELJAK
ALOJZ DEMŠAR
PAVEL DOLENC
ANGELCA FILIPIČ
LEOPOLD FILIPIČ
FRANC GROŠELJ
JANEZ JESENKO

MARIJA JUSTIN
MARJAN KEPEC
ALOJZ KOLENC
JOŽE KRAMPERŠEK
FRANI MLINAR
MARICA NAGLIČ
KAJETAN NOVAK
VINKO OBLAK
MAKS OREŠNIK
VLADIMIR PIVK

FRANC POLJANŠEK
SLABE IVAN
LEOPOLD STRLIČ
HERON ŠUBIC
JANEZ TAVČAR
FRANC TRČEK
STANKO UŠENIČNIK
ALBIN VELKAVRH
JANEZ ŽAKELJ

Vsi imenovani člani kolektiva naj še enkrat prejmejo iskrene čestitke. Želimo jim še mnogo delovnih uspehov in osebne sreče!

Poslovodska konferenca

Pretekli mesec je bila 19. in 20. aprila v Žu-
sterni pri Kopru konferenca poslovodij, na ka-
teri so se obravnavali problemi prodajne mreže
in prodaje v preteklem obdobju.

Izmenjanih je bilo dosti koristnih nasvetov in
kritik, tako s strani poslovodij, kot tudi s
strani podjetja. Vsi se namreč moramo zavedati,
da dolgoletni trend razvoja fizičnega obsega pro-
izvodnje obutvene industrije kljub nihanjem v po-
sameznih letih polagoma narašča. Raste pa tudi
kvaliteta obutve in s tem vedno večja in močnej-
ša konkurenca.

Zavedati pa se moramo, da cilj konkurence v na-
ših pogojih ni izločiti za vsako ceno nasprotni-
ka, kot je to primer v kapitalizmu; ampak spod-
budno vplivati na razvoj tehnologije, uvajanje
novih modelov - oblik, izboljšanje kvalitete in
proizvodnih stroškov ter stroškov razpečave -
s tem pa na zniževanje prodajne cene.

Izraženo je bilo mnenje: Čim bolj bo proizvod -
nja upoštevala mnenje trgovine, tem lažje in hi-
treje bo z njeno pomočjo prodala proizvode, s
tem zadovoljila potrošnike in hitreje prišla do
sredstev, ki bodo omogočila takojšnjo reprodukci-
jo.

Ne more se reči, da na tem področju še ni bilo
storjeno ničesar, vendar pa je vedno treba izpo-
polnjevati in izboljševati. Moderna znanstvena in
tehnološka revolucija in njene posledice izziva-
jo celotno družbo, vsako podjetje in vsakega po-
sameznika - tudi nas. Ne moremo, še manj pa smemo
reči: "To je stvar bodočnosti, nas se še ne tiče!"
Prihodnost se je že začela, zato je potrebno, da
se še danes vsi vključimo v takšno moderno de-
lo.

Tudi trgovina, katere osnovna tendenca naj bo:
prodati kar največ blaga čim večjemu številu po-
trošnikov po kar najbolj dostopnih cenah in čim
krajšem času.

Govora je bilo tudi o organizaciji prodajne služ-
be in prodajne mreže. Največji poudarek je bil
na odpremnom oddelku in oddelku planiranja prodaje.
V današnjem gospodarstvu je pravilno planira-
nje prodaje nujno potrebno. Delovanje iz dneva v
dan pripelje slej ko prej vsakega na rob propada.
Zato je bilo sklenjeno, da se ne sme samo streme-
ti za tem, da bo naročanje za posamezne sezone
postavljeno na trdnih temeljih raziskave trga in
planiranja prodaje, ampak da se to tudi realizi-
ra. Za poslovodje pa je bila najpomembnejša re-

šitev težav v odpremnom oddelku. Služba je bila
pred kratkim okrepljena. Za vodjo je bil postavl-
jen Govekar Miha, ki je že začel s proučevanjem
najboljšega načina odpreme, ki sedaj predstavlja
ozko grlo. Zavedamo se, da pravilna in pravočasna
odprema mnogo doprinese k uspehu celotnega poslo-
vanja. Zavedati pa se tudi moramo, da se ne more
to urediti v enem dnevu, ker je moderna organiza-
cija plod sistematičnega dela in odpravljanja na-
pak. Vse to pa potrebuje določen čas.

Za pestrejši program na konferenci je poskrbel
tov. Živkovič, predstojnik Zavoda za napredek tr-
govine, ki je imel predavanje o psihologiji pro-
daje. Predavanje je bilo kvalitetno in spremlja-
no z dvema barvnima filmoma.

Po prvem dnevu konference smo se poslovili od po-
slovodja VELJA DAVINIČA, ki je 17 let uspešno vo-
dil prodajalno Beograd I. V imenu podjetja se je
za njegovo delo zahvalil tov. Capuder in mu za-
želel obilo zadovoljstva in še mnogo let v zaslus-
ženem pokoju.

Drugi dan konference je bilo dosti govora o tu-
jih dobaviteljih in kvaliteti te obutve. Po go-
voru direktorja; ki je podal kratek prerez tren-
utnega poslovanja podjetja in vse nevšečnosti,
ki ovirajo hitrejše napredovanje in reševanje
zadanih nalog, se je razvila diskusija o osebnih
dohodkih. Podan je bil predlog, naj bi se dosednji
pravilnik o delitvi sredstev za OD spremenil
v toliko, da bi se prodajalnam v manjših grupah
nekoliko povečal osebni dohodek. Drugi predlog
pa je bil, naj bi se povečala višina dnevnice.

Vodja kadrovske službe Ernest Demšar pa je podal
poslovodjem kratko poročilo o rezultatih ankete,
ki so jo izpolnili prodajalci v času seminarja,
ki so ga imeli na Trebiji v mesecu februarju.

Če potegnemo črto in seštejemo rezultate konfe-
rence, lahko ugotovimo, da je bila koristna in
potrebna, da je bilo delo na njej dosti plodno
in da so se taka srečanja pokazala kot potrebna.

B. J.

O B V E S T I L O

Obveščamo vse člane kolektiva, da se v pri-
hodnje ne bodo več dovoljevali odhodi k zobo-
zdravniku med delovnim časom - razen v nujnih
primerih.

Organizacijska služba

Delovni pogoji

V prejšnji številki glasila sem prikazala stanje glede koncentracij hlapov organskih topil v zraku, v tej pa navajam nekaj podatkov, ki se nanašajo na razsvetljavo, ropot in mikroklimo v delovnih prostorih.

Osvetljenost je bila merjena na raznih delovnih mestih in sicer pri kombinirani t.j. dnevni in umetni razsvetljavi ter ob umetni razsvetljavi t.j. ponoči.

Osvetljenost v šivalnicah je primerna saj znašajo vrednosti na posameznih delovnih mestih od 360 - 900 luxov podnevi in od 300 - 600 luxov ponoči.

Le na nekaj delovnih mestih je bila osvetljenost prenizka, za kar pa je bila vzrok izrabljena fluorescentna žarnica. Slabše stanje glede razsvetljave je v novi hali. V času, ko so bile izvedene meritve še ni bilo izvršeno ojačanje razsvetljave v finišu, kar ni ugodno vplivalo na rezultate meritev. Preostali del hale, t.j. ob montažnih trakovih, pa bo dobil ustrezno razsvetljavo v času do kolektivnega dopusta.

Ropot je bil merjen samo v hali in sicer pri različno hrupnih strojih ter v sredini hale. Na splošno je bil ropot v dovoljenih mejah. Večjemu hrupu

so izpostavljeni le delavci pri strojih za potolčenje in pri rezkarjih.

Gibanje zraka v vseh delovnih prostorih je zelo majhno, izmerjene temperature zraka pa precej visoke (na tak rezultat so prav gotovo vplivale za tisti čas razmeroma visoke temperature). Gibanje zraka (prepih) pa bo v letnem času dosti večje, ko se bodo odpirala okna in vrata.

Vlaga v delovnih prostorih je bila v dovoljeni meri.

Stanje mikroklimo je torej ugodno in so kritike na njen račun dostikrat neupravičene. Razumeti pa moramo, da je v delovnih prostorih z velikim številom delovnih mest (kar velja za našo halo), pravzaprav nemogoče vzdrževati primerno klimo, ki bi odgovarjala vsem delavcem, ki delajo v takih prostorih. Gotovo je, da bo delavcem ob strojih vroče, delavkam, ki pa opravljajo sedeča dela, pa hladno. Tega se ne da spremeniti. Delavci bi to morali upoštevati in se temu primerno tudi obleči.

MARIJA KASTELEC

Kadrovske novice

Ob zaključku meseca aprila smo imeli zaposlenih 1365 delavcev. Obrat v Žireh ima 1015 zaposlenih, obrat v Gorenji vasi 165 in prodajna mreža 185 zaposlenih.

Spremembe v posameznih obratih so bile naslednje. S služenja kadrovskega roka so se vrnil delavci: Rajko Kosmač - priučen delavec, ki je nastopil delo v težki šivalnici, Vehar Mirko - priučen delavec in Vinko Podobnik - kvalificiran čevljar, sta nastopila delo v montažnih oddelkih. Na delo je bila sprejeta Majda Frelj in je nastopila delo v lahki šivalnici.

Delovno razmerje je prenehalo Jožetu Peternejlu - mojstru v težki šivalnici, Vidi Jereb - delavki v težki montaži, Jerneju Jerebu - obratnemu mehaniku, vsem na osnovi njihove odpovedi dela. Sedej Stanislav je bil invalidsko upokojen.

V obratu v Gorenji vasi ni bilo primerov novih zaposlitev. Delovno razmerje pa je prenehalo dvema delavkama. Kacin Dragica je samovoljno izstopila iz delovne skupnosti, Miklavčič Rozalija pa je prenehala z delom zaradi upokojitve.

V prodajni mreži je bila sprejeta na delo Cirila Šorn, poslovodkinja prodajalne na Jesenicah. Delovno razmerje pa je prenehalo Radisavu Mitiću - poslovodji iz Niša, Jeleni Bjeliš - prodajalki na Jesenicah in Zlatku Babiću - prodajalcu v Ljubljani III.

S preselitvijo obrata v Gorenji vasi v nove prodajne prostore potrebujemo večje število delavcev za delo v šivalnici. Že v mesecu maju ter še naslednjih dveh mesecih.

Obisk v kombinatu BOROVO

Dne 26. aprila je tehnična služba organizirala ogled največjega podjetja obutvene industrije v Jugoslaviji v Borovu. Udeležili so se ga tehnologi in mojstri proizvodnih oddelkov.

Borovo je kraj s približno 8000 prebivalci, ki leži v neposredni bližini Donave blizu Vukovara. Zgradil ga je s tovarno vred češki industrijalec Bata okoli leta 1932.

Po dolgi osemurni vožnji smo prispeli. Predstavnik kombinata so nas zelo lepo sprejeli in omogočili, da smo si ogledali vsaj del proizvodnje tega giganta. Najprej smo si ogledali skladišča spodnjega in zgornjega materiala, kjer smo ugotovili, da je proces vskladiščenja in kroženja materiala iz skladišč v proizvodne oddelke zelo dobro urejen, tako da kljub velikanskim količinam materiala, ki ga rabi proizvodnja, ne pride do posebnih zastojev. Mnoge materiale izdelujejo sami (gumi podplate, pete, kopita, voske, kartone, vezalke itd.), kar jim veliko pomaga, da niso odvisni od drugih dobaviteljev.

Razkazali so nam tudi del proizvodnje in sicer: sekalnico, nekaj oddelkov montaže in šivalnice. Ugotovili smo, da imajo še precej zastarelih strojev na trakovih v primerjavi z našimi, ki pa jim še vedno dobro služijo, ker imajo dovolj rezervnih delov, ki jih večji del izdelujejo sami. V zadnjih letih so si nabavili tudi precej novih strojev, ki pa se med ogromno maso starih strojev skoraj ne opazijo - npr. preko 40 Schönovih strojev za cvikanje konic.

Kdor je imel priliko videti to podjetje že pred nekaj leti, je lahko ugotovil, da je precej na predevalo v povečanju proizvodnje, še posebno pa v kvaliteti izdelave. Še pred kratkim so izdelovali obutev na star in klasičen način, sedaj so pa že prešli na montažni sistem, katerega zelo naglo razvijajo in izpopolnjujejo. Če bodo šli s takim tempom naprej, bodo prav kmalu prerasli vsa ostala jugoslovanska čevlarska podjetja, ne samo po nižjih cenah, temveč celo v kvaliteti izdelave.

V razgovoru s predstavniki tega podjetja, ki so nam odgovarjali na postavljena vprašanja, smo prišli do nekaterih zanimivih podatkov o tem podjetju, ki jih za ilustracijo tudi navajam: Celoten kombinat gume in obutve Borovo ima zaposlenih cca 14000 delavcev, od tega jih je v čevlarski industriji okrog 5500. Dnevna proizvodnja usnjene obutve je preko 30000 parov, letni plan pa je 7,5 milijona parov, prav toliko pa še gumijaste obutve.

Imajo okoli 600 lastnih prodajalnih, razstresenih po celi državi, v katerih je zaposleno okoli 2500 delavcev trgovcev. Izvoz usnjene obutve je sorazmerno majhen, okrog 1,5 milijona parov letno. Povprečni osebni dohodek se vrti okrog 97 - 100 tisoč starih dinarjev. Razpon med najvišjo in najnižjo osnovno postavko je 1 : 8. Minimalni OD pa je 60.000 S din.

Transport gotovih izdelkov v prodajalne vršijo kombinirano in sicer največ po železnici, nekaj pa tudi z ladjami po Donavi in kamioni. V bodoče pa nameravajo prevažati vse z lastnimi prometnimi sredstvi, za kar bodo rabili okrog 100 avtomobilov.

V izgradnji imajo proizvodno halo za izdelavo pnevmatike, ki jih bo stala z opremo vred okoli 36 milijard starih dinarjev. Za dopolnjevanje strojnega parka investirajo vsako leto 1,5 milijarde starih dinarjev. Za reklamo porabijo letno 700 milijonov starih dinarjev.

Iz teh podatkov lahko ugotovimo, kako ogromno je to podjetje v primeru z našim. Vprašamo se lahko, kako konkurirati takim velikanom na tržišču. Prav kmalu bomo prišli do zaključka, da je to možno le z izrazno dobro kvaliteto, pravilno izbiro vzorcev in čimvečjim izvozom.

VINKO PODOBNIK

moška moda

V moški modi je nastopila določena umirjenost. Spremembe se kažejo bolj pri srajcah, kravatah in nastopu jerseyja kot pa v revolucionarnih linijah. Temeljna je tako imenovana cigaretna linija. Hlače so v splošnem široke 48 - 50 cm. Vedno več zanimanja pa je pri moških za barve, zlasti v dodatkih.

Obleke so ozke in poudarjajo postavo. Lahko imajo eno, ali pa dve vrsti gumbov. Rame imajo naravno linijo. Pri mladostnih oblekah vidimo visoke hrbtnne in stranske prereze. Športni sakoji imajo razporke, pas, našite žepke. Nov element so šivi, ki imitirajo ročno delo. Hlače se navidez širijo navzdol. Pogosto so iz jerseyja. Športno oblečeni mlajši moški z veseljem nosijo "pumparice" s škornji. Zraven pristoja jopič iz usnja ali platna v safari stilu, pulover ali športna srajca.

Za poletje so kot nalašč platneni suknjiči brez podloge. Pogosto so črtasti ali karirasti.

Moški čevlji

Pri elegantnih cestnih čevljih je oblika nekoliko potegnjena in se končuje v vrh z zaobljenimi vogali. Moderni cestni čevlji pa so široki, okrogli oblik, nekoliko asimetrični z izrazitim vrhom. Čevlji z vezalkami, pretežno z dolgim vezovalnim delom, derby kroja, imajo vodilno vlogo in mesto. Pri tem je mnogo različnih velikosti luknjic in vezalk vseh vrst.

K skupini modernih cestnih čevljev spada tudi škorenj, visok do kolena. Oblika kopita je ista, kot pri modernih nizkih čevljih - okrogla in široka. Tipični so škornji na vezalke in zanke in škornji z zadrgo. Materiali so: kozje usnje, anilini in velurji.

Športni čevlji imajo podplat iz krep gume. Oblike so kot dosedanje.

DUŠA MESEC

v žireh si ne moremo več predstavljati javne prireditve brez naše godbeno pevske sekcije. Vsi vemo, da je to najbolj plodna in uspešna kulturna dejavnost kraja. Zadnja leta se je njihov sloves razširil daleč preko občinskih meja in dostikrat smo zadovoljni nad uspešnimi nastopi v raznih krajih, posebno še ker so mnogokateri glasbeni strokovnjaki presenečeni nad kvaliteto.

Zadnji javni koncert godbenikov in pevcev v nedeljo 18/4 je pomenil nadaljnji napredek. Koncertni program je bil zelo zahteven, posebno za godbenike. Moški zbor se je predstavil na solidni ravni. Mešani zbor je presenetil s svojo ubranostjo. Le moški glasovi bodo morali biti številnejši.

Zadnja točka izpod Verdijevega peresa je zadel obetajoče in mogočno. Edina škoda, da je bil godbeni del premočan.

Obisk je bil soliden. Smatram pa, da bi se spodobila dosti večja udeležba. Priznamo, ne znamo še ceniti niti kvalitete, še manj pa vloženega truda številnih neumornih članov kolektiva, ki jim gre vse priznanje in podpora. Marsikje bi to drugače cenili.

Med koncertom je motila luč v dvorani in mor-

da je prav zaradi tega bilo občinstvo manj zbrano in disciplinirano.

Upam pa, da bi tudi obiskovalcev bilo več, ko bi bili koncerti številnejši in želimo, da jih je več.

I. REJC

Nizozemska obutvena industrija v letu 1970

Preskrba nizozemskega trga z obutvijo v vedno večji meri zavisi od uvoza. Delež uvoza pri celotni prodaji čevljev na Nizozemskem /24,3 milij. parov v letu 1970/ je v letu 1970 znašal 60% proti 10% leta 1960, delež domače proizvodnje se je v istem obdobju znižal od 90 na 40%. Število podjetij obutvene industrije se je od 163 v letu 1968 skrčilo na 142 v letu 1969. Skupen promet obutvene industrije je v letu 1969 dosegel vrednost 372,8 milij. hfl., pri čemer je na podjetja s 50 in več zaposlenimi odpadel promet 301,2 milij. hfl.

Vir: Nachrichten für Aussenhandel
 91, 21.4.1971.

ČESTITKE NASTOPAJOČIM

Letošnje praznovanje delavskega praznika 1. maja, ki sovpada s 30. obletnico vstaje Slovenskega naroda, je bilo začetno s proslavo prav v vašem kraju, v Žireh. Ne izražam le svojega mnenja in občutkov, ko pravim, da je bil to izredno svečan nastop z visoko kvaliteto sodelujočih. Zato se v imenu prireditelja Občinskega sindikalnega sveta Škofja Loka vsem sodelujočim najtopleje zahvaljujem. Še posebno gre izreči pohvalo celi skupini, ki je pripravljala program. Povsod je naletela na polno razumevanje iz česar je sklepati, da smo z vsem srcem za prijetne in kvalitetne svečanosti.

S tem nastopom je bila dana čestitka vsem delavcem za naš praznik. Presenetljivo velik obisk pa je potrdil, kako spoštujemo kulturno dejavnost in pridobitve naše trde delavske preteklosti. Z našo prisotnostjo smo potrdili vsem nastopajočim, kako veliko delo opravljajo s svojo vadbo in prizadevanjem, da nam ohranjajo bogato kulturno zgodovino našega naroda.

Zato izražam le eno željo, ki je bila geslo prireditve "V ENOTNOSTI JE MOČ", da to geslo postane stvarnost in naša vsakodnevna praksa.

Predsednik ObSS
JOŽE STANONIK

□ □ □

pogovor z bralci

Ali nismo enakovredni ?

Vsak človek, ki ga teži kako nerešeno vprašanje, se obrne na nekoga, ki bi mu mogoče razložil vprašanja, ki ga tarejo.

Pogosto razmišljam in mogoče še mnogo meni enakih ljudi v našem podjetju, o politiki premeščanja. Zanima me, če tudi vodilni ali kadrovska komisija tako premišljajo. Tako se mi zdi, da delavcu, čeprav izpolnjuje enake pogoje kot drugi, mogoče je v praksi še bolj uspešen, delaven, marljiv in discipliniran, nič ne pomaga, če nima nobene osebne zveze. Tudi uspehi šolanja ali tečaj ne pridejo več v poštev. Pa še to: če živimo v socialistični republiki, zakaj ne bi tudi na socialne razmere pogledali. Mnogo je primerov, ko sta mož in žena oba zaposlena v podjetju že čez 15 let. Precej znanja in izkušnje si človek pridobi v tolikih letih, posebno če jedra od faze do faze in je zaradi privajanja na nove faze mnogokrat prikrajšan tudi pri osebnih dohodkih.

Mnogo premišljam, ko opazujem ljudi okoli sebe, če se le ne bi dalo te politike malo urediti. Dogaja se tako: če je mož na dobrem mestu, da ima urno postavko, je tudi žena na boljšem delu; če pa je žena na boljšem, jo kaj hitro primaha še mož ali celo otroci in ostalo sorodstvo. Koliko pa je primerov, ko je mož VK čevljar, uspešen, marljiv in discipliniran, pa tudi razgledan, da lahko dela vsakega mu ukažejo. Njegova žena, kvalificirana prešivalka, pa se trudi in muči, da si res prisluži tistih 60 - 70 tisočakov. Zakaj nihče ne pogleda po takih ljudeh s te strani in bi vsaj malo porazdelili.

Pa še to: Zakaj nekaterim ljudem podjetje nudi toliko ugodnosti? Omogoči jim šolanje, da jim stanovanje, nje, razna posojila, otrokom štipendije, brezplačno letovanje. Drugim pa vsako prošnjo zavrnejo.

Ali nismo enakovredni ?

Zanima me še to? Odkar sem v podjetju nisem napravil drugega prekrška, kot če sem kdaj po nesreči zamudil nekaj minut. Na primer, januarja sem enkrat zamudil in tako 15 ali 20 minut zamudil, vratar me je zapisal, stražar pa je brundal nerazločne besede. Na plačilnem listku so mi potem odtrgali 4 ure. Nepopisno sem razburjen, ko vestno in z vso vnemo opravljam svoje delo, če enkrat zaspim - pa taka katastrofa. In sedaj, ko pregledujem plačilni listek in se bolj poglobim v to, me pa res zanima kako je s to stvarjo. Rad bi pojasnilo, kako se to trga in kam se ta denar naklada. Ali se tudi proti ostalim

delavcem tako strogo ukrepa? Zakaj to ni nikjer v pravilniku pojasneno? Mogoče je boljši izhod (verjetno se ga je kdo že poslužil), da greš k zdravniku in si povrh še nekaj dni doma, kot pa, da si ves dan razburjen in 4 ure delaš zastoj, ali pa še več. V današnjih razmerah človek res slabo izhaja, če je pošten.

Tudi to bo moja napaka, ker ne maram, da bi bilo to pismo podpisano. Vem, da v današnjih časih lahko svobodno izražamo svoje misli, vendar posledice so še vedno čuteče. Zato, če je kaka možnost, samo kratko pojasnilo, ker sem v teh ozirih nevešč.

Tovariški pozdrav !

"zamišljen delavec"

Odgovor

Nanizali ste preveč vprašanj, da bi jih lahko odpravili s kratkim pojasnilom. Po drugi strani pa je prostor tudi omejen in zato ne zamerite, če pojasnilo ne bo dovolj izčrpno.

Najbrž imate prav, ko menite, da kadrovska politika v našem podjetju še ni vsestransko izdelana, ali pa vsaj ni dovolj znana vsem članom delovne skupnosti. Glavna načela kadrovske politike pa so vendarle zapisana v statutu podjetja (12. in 13. člen), zato jih tukaj ne kaže ponavljati. S tem, ko imamo zapisana načela, pa seveda še ni zagotovljeno, da jih bomo izvajali tudi v praksi. Določanje politike in njeno izvajanje v praksi je bistvo samoupravljanja. Kolikor več delavcev bo razmišljalo, kot razmišljate vi, toliko bo kadrovska in vsaka druga politika podjetja popolnejša, ne samo na papirju, ampak tudi v praksi. Samo razmišljanje seveda še ne prinese rezultatov. Svoje misli je treba sporočiti tudi drugim. Takrat pa se pogosto izkaže, da posameznik ocenjuje zadeve enostransko. Ljudje pač sodimo vsak s svojega osebne stališča in kajpada najrajši o tistem, kar nas osebno prizadene in kadar nas prizadene. Samoupravljanje pa daje možnost, da o vsaki zadevi vsakdo zoperstavi svoje mnenje mnenju drugih. Na tak način se razni pogledi "kristalizirajo" in se pride do stališč, ki so sprejemljiva za vse ali vsaj za večino. Tem skupnim stališčem se mora seveda podrediti tudi tisti, ki mu osebno ne ustrezajo.

Tako je tudi glede politike premeščanja na "boljša" delovna mesta. Ta politika je začrtana v statutu, izvaja pa jo odbor delavskega sveta za delovna razmerja. Delo tega odbora je javno, saj se vsa pro-

sta mesta praviloma objavijo. Med več kandidati, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje, pa je večsilih izbira res težavna. V takih primerih odbor upošteva mnenje, ki ga o posameznih kandidatih (o njihovi strokovni sposobnosti, vestnosti, marljivosti itd.) podajo njihovi mojstri in drugi predpostavljeni. Pri tem je kajpada mogoče (vsaj teoretično), da pridejo do izraza "osebne zveze" in sorodstvo - tako kot menite v vašem pismu in to pomeni, da bi neki vodja lahko dal boljšo oče no delavcu ne zato, ker je res boljši, ampak zaradi osebnih koristi. V praksi pa to ni tako eno stavno, saj ima tudi vodja svoje predpostavljene, ki pa nimajo istih osebnih interesov. Po drugi strani tudi člani odbora DS ne sprejemajo slepo vsakega predloga in bi pristranski vodja kaj kmalu zapravlil tudi svoje "boljše mesto". Če pa bi še kljub temu prišlo do zlorabe, ima naš samoupravni mehanizem še odbor za osebno odgovornost. Temu odboru se lahko obrne vsakdo, ki ve za kak konkretni primer kršitve delovne dolžnosti. Torej, če veste za kak primer, da je nekdo prišel na "boljše" po zvezah in ne po sposobnosti in zaslužitvi, kar na dan z besedo.

V drugem vašem predlogu, namreč, naj bi se pri premeščanju upoštevale tudi socialne razmere, se z vami ne bi mogel v celoti strinjati. Sami se zavzemate za to, da bi morali na odgovornejša mesta postavljati tiste, ki so strokovno sposobnejši, uspešnejši, vestnejši in marljiviji. Tako je tudi prav, saj bo potem tudi rezultat dela boljši. Če pa bi za odgovornejša mesta izbirali tiste, ki so potrebni večjega zasluga, bi bila delitev mogoče res bolj socialna, vendar bi zaradi tega vsi skupaj imali manj deliti, ker ne bi dosegli boljšega rezultata dela.

Načelo enakopravnosti zahteva, da vrednotimo delo vsakega posameznika po enakih objektivnih merilih. Mogoče je na prvi pogled res "socialno", če izenačimo družinski dohodek po načelu: če mož oz. starši bolje zaslužijo, naj žena oz. otroci zaslužijo manj, ali obratno. Toda kam bi to pripeljalo? Ali bi potem bilo še izvedljivo tisto prejšnje načelo: "pravega človeka na pravo mesto"? Ali bi to prineslo boljši uspeh celote? Ali to ne bi bila diskriminacija žensk in mladine? Pač pa je treba socialne razmere upoštevati povsod tam, kjer to ne bi škodovalo uspehu celote ali pa bi mu še koristilo. Tako n.pr. rešujemo varstvo otrok s tem, da razporejamo člane družine v različne izmene.

V tretjem delu vašega pisma trdite, da nekateri člani delovne skupnosti uživajo vse blagodati, drugim pa se vsaka prošnja zavrne. Ne vem, če ciljate na kak resničen primer (žal mi ni znan), ali pa ste samo nad nečim ogorčeni, vsekakor pa, niste objektivni.

Pri šolanju, dajanju štipendij in stanovanjskih posojil se že nekaj let držimo sistema javnega natečaja. Kdor koli izpolnjuje zahtevane pogoje, vsakdo lahko konkurira pod enakimi pogoji. Rezultate razpisa ugotavljajo organi upravljanja in - kolikor vem - doslej ni bilo kakih protekcij. Najbrž pa tudi vi ne mislite, da bi bilo treba poslati v šolo tudi tiste, ki jih to ne veseli ali pa niso sposobni za šolanje. Prav tako najbrž niste za to, da bi morali dati štipendije tudi tistim otrokom, ki ne končajo niti osnovne šole, ali pa gredo rajši delat kot naprej v šolo. Ali pa naj stanovanjsko posojilo dobi tudi tisti, ki ne gradi hiše?

Pri delitvi stanovanj razpisov res ni. Toda podjetje ima komaj 20 stanovanj in pri 1000 članih kolektiva to ne zadostuje niti za reševanje najnujnejših kadrovskih problemov in najbolj perečih socialnih primerov. Pa tudi v teh primerih odločajo kolektivni organi.

Glede brezplačnih letovanj se strinjam z vami v toliko, da ni vse v redu. Namen takšnih letovanj naj bi bil, da se omogoči letovanje tistim, ki so

ga iz zdravstvenih razlogov potrebni, vendar si ga zaradi svojih premoženjskih razmer ne morejo sami privoščiti. V praksi pa se je dogajalo, da marsikdo, ki bi bil potreben, ni mogel ali pa ni maral te možnosti izkoristiti. Da pa rezervirana mesta ne bi ostala prazna, so pač poslali tiste, ki so hoteli iti, čeprav morda niso bili najbolj potrebni. No te stvari se postopno urejajo.

Še moje mnenje o tem ali smo enakovredni? Žal, nismo in najbrž nikoli ne bomo. Nekdo je bolj spreten, strokovno sposoben, marljiv, vesten, discipliniran, zdrav, fizično močan, iznajdljiv, samoiniciativen, splošno razgledan, inteligen - ten, izobražen, itd. itd. in lahko delovni skupnosti prispeva več kot drugi, ki teh lastnosti ni ma ali pa jih ima v manjši meri. Načelo socializma pa je: vsakdo naj daje skupnosti po svojih zmožnostih in naj prejema od skupnosti po vloženem delu. Zaradi tega je treba delo vsakega člana delovne skupnosti ceniti (vrednotiti) po tem, koliko je prispevalo k skupnemu rezultatu celote. Merila o vrednotenju dela so določena v pravilniku o delitvi sredstev za osebne dohodke. Ker se različna dela vrednotijo različno, lahko rečemo, da ljudje, ki ta dela opravljamo, nismo enakovredni na delu. Pa tudi v zasebnem življenju lenih ni enakovreden pridnemu, pravljičec ni enakovreden varčnemu, pijanec ni enakovreden treznemu itd.

Lahko govorimo le o enakopravnosti, to pa pomeni, da ima pri enakih pogojih vsakdo enake pravice in dolžnosti. Torej enaka merila za različne ljudi. To pa je na današnji stopnji razvoja socializma tudi edino pravično.

Še nekaj besed o "trganju" zasluga zaradi zamujanja na delo. Ne gre za nobeno "trganje", temveč je to le ena izmed mnogih meril, po katerih se vrednoti delovni prispevek posameznika. Delavec, ki zamudi na delo, ovira normalen potek delovnega procesa in s tem zmanjšuje rezultat dela svoje enote (n.pr. zaradi zamude enega delavca nastopi zastoj na celem traku), zato njegov rezultat dela ni tolikšen kot pokaže n.pr. doseg norme. Tako je urejeno v Pravilniku o delitvi sredstev za osebne dohodke (53. člen) in se tudi dosledno izvaja proti vsakomur. O tem, koliko je takšno merilo umestno in pravično, se seveda da razpravljati - lahko pa se pravilnik tudi spremeni.

Vam in mnogim drugim, ki se ne upajo javno povedati svojega mnenja pa bi rad sporočil, da je vaš strah neutemeljen. V našem sistemu je dovolj pravnih sredstev, da se nikomur ne sme zgoditi nič žalega, če svoje mnenje odkrito in dobronamerno pove. Komur bi se zgodila krivica, lahko dobi zaščito ne le pri organih samoupravljanja ampak tudi pri sodiščih. Seveda pa tisto, kar kritiziramo, mora biti resnično. Tisti, ki se skrivajo za anonimnostjo, žal vedno nimajo čistih namenov in taki se nočejo izdati zato, da jih ne bi kdo prijel za besedo. Obrekovanje gotovo ne more koristiti skupnosti, kritika resničnih pojavov pa je v naši družbi samo zaželena, saj napak ni mogoče odpraviti, dokler se jih ne zavemo.

Ne mislim, da sem s tem odgovoril na vsa vprašanja, ki ste jih zastavili, še manj pa mislim, da imam v vsem prav. Zato bi bilo koristno, če bi slišali še kakšno mnenje in v imenu uredniškega odbora vabim, naj se o tem oglašijo še drugi člani delovne skupnosti.

S. P.

Našima delavcema STANISLAVU SEDEJU in ROZALIJI MIKLAVČIČ želimo ob odhodu v pokoj še vrsto let čimboljšega zdravja in dobrega počutja.

motnje krvnega obtoka v spodnjih okončinah ~ bolezen današ-

(nadaljevanje)

njega časa

Za razumevanje nastanka motenj v obtoku in razvoja krčnih žil, si moramo najprej priklicati v spomin znanje o normalnem krvnem pretoku.

Vemo, da kri proti periferiji poganja srce s svojo močjo. Potem, ko le-ta prepoji tudi najbolj oddaljene dele telesa, odda snovi, ki jih kot potrebno nosi s seboj in sprejme od celic vse tisto kar jim je odvečno ali škodljivo, začne pot nazaj proti srcu. Od najtanjših žilic, lasnic, ali kapilar proti debelim in debelejším se t.im. venska kri zbira in usmerja proti srcu. To omogočajo posebne zaklopke, nameščene v notranjosti ven. Sila, ki poganja kri, pa prihaja z več strani; pritisk nove krvi, ki prihaja, gibanje mišic ob venah (posebno pri delu), utrip žil odvodnic, ki se prenaša na v bližini potekajoče vene, vsrk s strani srca in še drugi.

Iz povedanega je razumljivo dvoje: da bo odtok toliko težji in počasnejši kolikor se kri zbira in odteka iz srca bolj oddaljenih delov telesa, kot je to slučaj prav s spodnjimi okončinami in drugič, da bo kri zastajala in bo obtok oviran, če katerikoli od sistemov, ki sodelujejo v obtoku, odpove.

Če pa pride do zastajanja krvi v spodnjih okončinah, če je torej obtok oviran in počasen, sledijo najrazličnejše spremembe predvsem na teh mestih, a pozneje lahko tudi drugod. Ravno to vidimo pri krčnih žilah, posebno, če so močnejše razvite.

V največjem številu primerov je nastanek krčnih žil povezan z naslednjimi činitelji:

1. Določena nagnjenost k zavoju krčnih žil je že prirojena. V nekaterih družinah se pojavljajo krtice pogosteje kot v drugih. V enem primeru gre za razvojne napake v ožilju, njih zgradbi, razvejanosti, v drugem pa za splošno slabost tistega gradiva v žilnih stenah, ki je odločilno za elastičnost in odpornost. V tretjem gre za povezavo teh dveh med seboj, ali teh še z drugimi primeri.
2. Pridobljene motnje v obtoku, ki jih ni malo skozi vse življenje: med temi so posebno pomembne vse tiste, ki na določen način ovirajo obtok, zaradi pritiska na žile kot je to v nožni sečnici, pri razvoju neke bule v mali medenici ali v trebuhu, zaradi močnega podvezovanja okončine, zarastline v okolici itd. Posebno so pomembne okvare ožilja samega, na primer poškodbe, vnetja, različne spremembe pod vplivom hormonov, prehrane itd. Večina teh namreč okvari zaklopke, ki potem ne zadržujejo krvi, ampak ta prosto pada navzdol. Prezreti ne sme mo niti tistih motenj in okvar, ki nasploh ovi-

rajo ali otežkočajo obtok, kot so močnejše ploska stopala, posledice poškodb, na primer zlomov goleni, večjih brazgotin po ranitvah in

končno način življenja ter poklic. V najrazličnejših in najbolj pisanih kombinacijah teh in drugih činiteljev prihaja vedno do podobne slike. Kri ne odteka več normalno iz prizadetega področja, kopiči se v posameznih predelih in pritiska od znotraj na žile. Ker so te manj odporne se počasi širijo. Ko so se razširile, so zaklopke, če so še sploh ohranjene, še bolj odmaknjene in slabše opravljajo svojo funkcijo, zato je obtok slabši, stene se čedalje močnejše širijo. Tako nastanejo različno oblikovane razširitve žil; enkrat na daljšem odseku, drugič na manjšem v obliki vrečk, nanizane ena nad drugo, tretjič kot drobna mreža itd. Prizadete pa so lahko vene na površini ali v globini. Našemu opazovanju so seveda površne krtice bolj dostopne, pa tudi pogostejše so. V začetku razvoja bolezenskih sprememb ni posebnih težav. Pojavijo se v glavnem čez dan, zaradi pokončne drže človeka. Noga zateče, čez noč pa zopet splahni. Pojavi se hitrejša utrujenost, napetost v stopalu in v goleni, žile čedalje bolj nabrekajo. K temu se pridružijo krči. Ko bolezen enkrat začne svojo pot jo skoraj nezadržno nadaljuje, če se le ne poseže vmes. Žile se čedalje močnejše širijo in zajemajo tudi prej neprizadete dele, prehrana goleni, stopala in cele spodnje okončine je čedalje slabša. To se kaže tudi na koži kot zadebelitev, drobne krvavitve, sprememba v barvi, površno vnetje - t.im. golenji ekcem. Pogosto se pojavi vnetje še na žilah, neke vrste sesedanje in zlepljanje krvi na vnetnem predelu - tromboflebitis, ki zna biti huda komplikacija krčnih žil. Na nekaterih mestih krtice toliko izstopijo navzven, da iz njih začne krvaveti, pridružijo se spremembe na ostalih tkivih, a v končni fazi sledi najneprijetnejša posledica - razvoj golenje razjede.

Obolenje je mogoče pri večini oseb zadržati v razvoju bolezenske slike, omiliti težave in vsakakor preprečiti poznejše nevšečnosti in komplikacije. Osnovno pa je zavedati se, da iz majhnih nastanejo velike krčne žile in iz lažjih hudi zgnaki, ker bolezen, če je ne začnemo zdraviti, nenehno napreduje. Poleg tega mora biti vsak bolnik pripravljen na sodelovanje pri zdravljenju, ki traja domala vse življenje od prvih težav naprej, s krajšimi ali daljšimi presledki brez vsakih motenj. To terja nedvomno veliko potrpežljivost od zdravnika, še več pa od bolnika.

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)

ŠPORT

Zdaj gre zares !

Športna tekmovanja v vseh panogah, ki so vezana na lepo vreme ter odprta igrišča so že v polnem razmahu. Od nogometa, preko košarke, rokometu in ostalih iger z žogo, povsod tečejo tekmovanja v zveznih in republiških merilih.

V največjem tekmovanju, v zvezni ligi, se trenutno odvijajo borbe le v nogometu in rokometu, med tem ko se košarka igra s polno paro le v nižjih tekmovanjih, kjer si vsak želi ali priboriti si prvo mesto in pridobiti pravico nastopa v višjem razredu, ali pa zbrati zadostno število točk, da bi lahko še eno leto tekmoval v istem razredu. Kajti pri tekmovanjih v večih ligah velja pravilo, da boljši napredujejo, slabši pa morajo svojega mesta prepustiti boljšim.

Sredi tega boja so se znašli tudi košarkarji Kladivarja iz Žirov, ki tekmujejo v II Slovenski ligi - zahod. Letos kot debitantje v tem tekmovanju, so si zadali nalogo, da med lo. ekipami, ki v tej ligi tekmujejo, zasedejo tako mesto, ki jim bo zagotovilo obstanek v ligi še za eno leto. Da pa bodo to dosegli, bodo morali res dati vse od sebe, saj iz lige izpadejo kar tri moštva, njihova mesta pa zasedejo prvaki Gorenjske, Notranjske in Primorske.

Za prvi del tekmovanja so imeli zelo neugoden zapored, saj so morali kar dvakrat v goste in sicer najprej v Šempeter pri Gorici, kjer so zgubili z 72 : 62, nato pa še k favoritu te lige "Salonitu" iz Anžovega, kjer so izgubili kar z 85 : 41. Kljub dvema zaporednima porazoma pa jim morala ni padla ter se vneto pripravljajo na prvo tekmo na domačem terenu, dne 8.5.1971 z ekipo Medvod. Sicer pa imajo do konca I. dela tekmovanja še naslednje tekme:

- 15. maja s Fructalom v Ajdovščini
- 29. maja s Tik Kobariid, doma
- 5. junija z Logatcem v Logatcu
- 12. " s Sežano, doma
- 19. " s Kopro in v Kopru in
- 26. " s Kranjem, doma.

Če bodo v I. delu tekmovanja uspeli osvojiti 6 točk ter v drugem delu 8 točk, bo to najbrž zadostovalo za obstanek v ligi.

Ker je ekipa Kladivarja po višini igralcev najnižja, bodo morali na vseh tekmah doma igrati z vso silo, potrebovali pa bodo tudi izdatno pomoč gledalcev, za katere upajo, da si bodo v večjem številu ogledali tekme, kakor je bilo v navadi do sedaj.

Ker ima klub 30 aktivnih igralcev, vsi pa ne morejo tekmovali, je iz mladincev sestavil še eno ekipo, ki igra v Gorenjski ligi, ter si tako nabira

prve izkušnje za bodoča težja tekmovanja.

Ob tem pa ne moremo mimo uspeha pionirjev in pionirk osnovne šole Žiri, ki so se v tekmovanju za republiško prvenstvo uvrstili v polfinale, saj so pionirke zasedle prvo mesto na prvenstvu Gorenjske, pionirji pa so bili drugi. Nasploh obe ekipi Osnovne šole Žiri zadnja leta dosegata prav lepe uspehe v republiškem, dekleta pa celo v državnem merilu, saj so že dvakrat sodelovale na prvenstvu države in to dokaj uspešno.

Na žalost gre do ti uspehi mimo nas takorekoč nezapaženi, tako da se dobi občutek, kot da nas ne zanima kaj naši najmlajši počno in kakšne uspehe dosegajo pri svojem delu. Res se skoraj neverjetno sliši, da v Žireh, nekdanjih znanih po dobrih in delavnih športnikih, vedno bolj upadeta zanimanje za šport v krajevnem merilu, ampak se zanimamo samo še za uspehe klubov, ki nimajo z našim krajem in našimi prebivavci prav nič opraviti.

MIHA GOVEKAR

literarna uganka - nagradna

"Mati, pismo vam prinašam," sem komaj slišno šepnil iz teme. "Za božjo voljo otrok nesrečen, kje si se vzela ob tej hudi uri?" je začudeno zastokala mati, še vsa zbegana od neusmiljene smrti, ki je kosila po naši dolini.

"Od kod ga prinašaš?" je zaskrbljeno vprašala. "Iz vojne komande," sem plaho dejal in ji stopil nasproti. Mati je stegnila tresočo roko, vzela pismo in boječe začela odpirati ovojnico. Nemir v prsih se je povečal tudi meni, ko sem stal pred lastno materjo z občutkom krivde, da ji prinašam nesrečno sporočilo, čeprav le po naključju moje vojne dolžnosti. Nemirno sem gledal zdaj mater, zdaj mlajše bratce, ki so preplašeno lezli iz podpeči in drugih kotov, me radovedno ogledovali in stopali v polkrog okrog naju. Vsi smo nestrpnost čakali kakšna bo novica, ki sem jo prinesel. Mati je zadržala dih in začela po tihem brati. V hipu se je zdrznila, namah prebledela in boleče zaječala.

"Moj bog, ata nam je padel." Pismo je krčevito stiskala na prsi, se opotekla in se naslonila name ter glasno zajokala. Otroci so se zastrmeli v jokajoči materin obraz, nato pa se stisnili v njeno krilo in prodirajoči jok je napolnil hišo.

"Mama, mogoče pa ni!" sem jo poskušal nehote potolažiti, čeprav sem čutil, da tudi sam ves drhtim. Poskušal sem ostati miren. Stisnilo me je v prsih in noge so se mi zašibile. Mama se je še bolj stresla, nato pa stegnila roko, mi dala pismo in komaj slišno izdabila: "Na, sam beri! Iz vojne komande sporočajo."

Komaj sem začel brati sem moral spoznati nepopravno ranico, ki me je še globlje udarila. Kaj

SLIKI K ČLANKU MOŠKA MODA

H U M O R

- Koga pa čakaš?
- Svojih pet minut!

- Sestra, ugasnite luč predno mi kaj
pokažete, šok bo lažji!

LEPA "BESEDA" TUDI ŽELEZNA VRATA ODPIRA

- Žal mi je ampak vašo prošnjo (1).....
..... bomo ugodno rešili (2)!

V preteklem mesecu so se poročili:

MARIJAN TRČEK, DANICA MOŽINA iz obrata žiri
in MARIJA OBLAK iz obrata Gorenja vas.

MNOGO SREČE NA NOVI ŽIVLJENSKI POTI !

"DELO, ŽIVLJENJE" je glasilo tovarne obutve
ALPINA ŽIRI.

Ureja ga uredniški odbor:

MARIJA KASTELEC

VLADIMIR PIVK

ALFONZ ZAJEC

ANTON ŽAKELJ

ERNEST DEMŠAR

MILAN MOČNIK

STOJAN PERTOVT - odgovorni urednik

MAJDA JESENKO - glavni urednik

Izhaja mesečno. Naklada 1300 izvodov.

Žiri, dne 15.5.1971

Tisk Delavska univerza Kranj